

Környezetvédelem

A Badacsonyi Állami Gazdaság a Balaton védelme érdekében, a parttól számított 500 méteres sávban a jövőben nem telepít szőlőt. A gazdaság ezt a sávot helyenként kiszélesíti, így a 71-es számú főútvonal és a tő közötti részt a szőlőkultúrával nem hasznosítja.

A környezetvédelmi intézkedések érintik a parttól távolabb eső szőlőterületeket, elsősorban a meredek lejtőjű Badacsonyt. Többek között újszerű talaj-előkészítésre tértek át. Mélygyökerű, talajszerveket átalakító és egyben megkötő növényeket „fognak munkára”, főleg repcefélék-

kel készítik elő a talajt. A gyökérzet javítja a talajszervezetet, megfelelő „ágyat” készít a szőlőültvényeknek. Így módon mellőzhetik a forgatást, a felszín nem nyitnak utat az erózióknak.

Badacsonyban és másutt megkezdtek a szőlőkültúrát kísérleteket is. Az eddigi eredmények kiválóak.

Jubileum — albérletben

Váratlanul jött szokatlan nyári aradás kiöntötte betonpályákon álló mártélyi házaikból az országos ifjúsági képzőművészeti tábort lakóit. Eppen a jubileumon, amikor tizenötödik alkalommal az ország minden részéről érkezett fiatal amatőr képzőművészek, amelyekre meghívták a régi tábort hallgatóit is. Mintegy kilencven fiatal kényszerült albérletbe; a hőmérsékletértelmezés gazdasági KISZ kukoricát emező tábora fogadta őket. Augusztus eleje óta ismerkednek az alföldi tájjal, a tanyákkal, a Vásárhely környéki parasztemberekkel, lovakkal, pulykákkal, fákkel, virágokkal. Közben rajzokon, festményeken, szobrokban örökítik meg élményeiket, s útitárukban hazaviszik majd az itt szerzett új ismereteket, tapasztalatokat.)

Czakó János, a KISZ Csongrád megyei Bizottságának kultúrfelelőse a tábor vezetője: — 1966-ban a KISZ Központi Bizottsága azzal a céllal hozta létre a fiatal amatőr képzőművészek évenként megrendezendő mártélyi találkozóját, hogy nyugodt körülmények között alkotó légkört teremtsen, hogy kiváló szakmai felkészültséggel rendelkező művészek irányításával fejlesszék tevékenységüket. Ez a kezdeményezés megelőzte a köznevelésről szóló dokumentumokat, a gyakorlatban valósította meg annak feladatait. Az ifjúsági mozgalomnak szüksége van olyan fiatalokra, akik értik, szeretik és propagálják a képzőművészeteket. Azok a nem KISZ-tag fiatalok, akik velünk töltöttek két hetet, tapasztalataink szerint a mozgalom népszerűsítővé válnak. Az országos tábort szervező és lebonyolító Csongrád megyei KISZ-bizottság is profital, nemcsak azzal, hogy országosan ismertté válik tevékenysége, de azáltal is, hogy a tábort megforduló fiatalok nagy segítséget nyújtanak a kiállítások rendezéséhez, propagandaanyagok készítéséhez.

Tóth Zsuzsanna, a megyei pártbizottság munkatársa, aki több éven át volt a tábor vezetője: „A fiatalok megtanulhatják, hogy eszméhez és tájhoz tartozás nélkül nincs művészet, hogy ezek azok a gyökerek, amelyek táplálják a művészetet. A mártélyi képzőművészeti tábort nem művészképzés folyik — de évenként látva a születő alkotásokat, kiállítások anyagát, és figyelve egy-egy életpályát — minden bizonnyal többen elindulnak majd azon a göröngyös úton, amely a gyönyörűséges, de oly sok kinnal teli művészsors felé visz. Olyan útutatisználat kaptak itt, amiből erőt lehet meríteni, és amelyet megtöltöttek tápláló szép szóval, okos intelmekkel a tábor művésztanárai: Fodor József, Hézsó Ferenc, Holler László és Lelkes István,

Ékesség nélküli egyszerűsége, az alföldi tájnak és emberének tiszteletére tanítottak, mindezt pedagógusszívvel és művészi elkötelezettséggel tették, amelyekért elismerés és köszönet jár.”

(Képeket, szobrokat nézegetünk. Ezek a munkák már itt készültek az orosházi út mellett. Bereznay Péter szentendrei fiatalember az egyik leghíresebb amatőr csoportosulás, a Vajda Lajos Stúdió tagja. Legegett tarló című munkája egy kétszázötven négyzetméteres terület felületfaktúrájára épül, az egyik mező okkeres, a még meglevő tarló illúzióját keltve, a másik, a nagyobbik felület kormos-fekete. Mint egy légtelítet darabja. Szabó Noémi, aki Székesfehérvárról érkezett és ösztöl az Iparművészeti Főiskolán tanul majd, egy tanyaudvar pulykáiról készített bravúros tanulmányrajzokat. A nyíregyházi Sebastyén Sándor jó néhány éve visszatérő vendége a tábort, pár hét múlva már hivatalosként szerepelhet. Szobájának falán aktanulmányok, s viaszból is egy női test formái bontakoznak ki. Józsa Sándor itthon van, hiszen vásárhelyi. Most éppen egy márványmadár formáit kutatja.)

Kollár György festőművész, aki az idei Szegedi Nyári Tárlat egyik nagydíjának nyertese, így vallott a jubileumi kiállítás katalógusában Mártélyhoz és a tábortól kötődő kapcsolatáról: „A megérkezésem pillanatától kezdve elfogadóitál tétlét csodálatos környezetteddel, fekvéssel, egész atmoszférával. Minden vonzott, mint egy mágikus erő: a horizont feletti égbolt, a parányi tanyák fehérsége, az ablakok, a tető arányainak harmóniája, a föld meleg barnái, a csillagos holtág és nem utolsósorban a sok tábortlakóival és a tanyai emberekkel kötött barátságok... Éveken keresztül ismerkedtünk egymással — hogy belülről letisztultak, megpróbáltam teljesen átadni magam szellemnek —, s cserébe megkaptam jellegzetes motívumaidat: kapuidal, ablakaidal, kerítéseiddel, gémeskutaiddal, fűzfáiddal együtt. Én igyekeztem átírni a kapott képi élményeket, behelyettesíteni, mint egy matematikai egyenletet, jelentést adni nekik... Ahhoz, hogy ma már hivatásos festőként dolgozom, köszönök; hogy éveken át végigdolgozhattam a mártélyi tábortokat, köszönök a művésztanároknak, s a sok-sok jeles előadónak.”

(A vásárhelyi tanya 1463. hetven éve épült. A kaposvári Ungvári Judit színtársulatja hívték meg a szegedi tárlatra. A tárlat a Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály utcai Képtárában.)

Tóth Valéria szobrászművész kiállítása a Móra Ferenc Múzeum kupolájában. Fotóklubok 16. szegedi szalonja a Bartók Béla Művelődési Központban. Bahget Iskander fotókiállítása a Bartók Béla Művelődési Központban. Farkas Pál szobrai a Bartók Béla Művelődési Központ udvarán. Papp György grafikusművész kiállítása a Szentmihályteleki Mórca Zsigmond Művelődési Házban. Régi magyar könyv — a Somogyi-könyvtár ritkaságainak bemutatása. Lele József néprajzi gyűjteménye Tápén (Vártó u. 4.). A Móra Ferenc Múzeum állandó kiállítása.

Hézsó Ferenc Munkácsydíjas festőművész, aki három kollégájával együtt tizenöt éven át szakmai vezetője a tábor munkájának: — Másfél évtized jelentős idő, jó néhány tapasztalattal, tanulsággal szolgált. Mindinkább egyértelművé válik számunkra, hogy ez a két hét maradjon primér élmény a fiatalok számára, közvetlen találkozás a természettel. Hiszen egyre többen nőnek fel városban, ipari környezetben, kevés kapcsolatuk van a fákkel, a földdel, a vízzel. Műhelymunka bárhol és bármikor végezhető, de ez a föltöltődés csak ilyen körülmények között lehetséges. Ha a tizenöt év eredményeiről beszélünk, fölöröghatnánk a Képző- és Iparművészeti Főiskolára felvett névsorát, de én fontosabbnak tartom az ország különböző részeiről, más-más felkészültséggel érkező fiatalok barátságát, a természettel való találkozás élményét. Igyekszünk XX. századi problémákkal foglalkozni, hogy a tanyatematika ne a nosztalgikus romantika motívuma legyen, hanem megismerve a parasztember legközvetlenebb környezetét, változó életformáját, megélt élményanyagát, tárgyait, eszközeit, szemléletformálójává váljon. Ezért született annak a szélesebb programnak az igénye, mely több megközelítéssel — rajz, fotó, magnó, térkép stb. — dokumentálja ezt az életformát. A környezet sokoldalú megközelítése, a paraszti élet, népi kultúrájának gyakorlati feltérképezése lehet igazán szemléletformáló erő. Vásárhely szelleméből ezt tudjuk, s ezt érdemes átadni.

(A nyíregyházi Fehér Anna madzagokból, kötelekből fonja, szöv, alakítja térzettiljét a nyárfák alatt. Az alkotás címe A Tisza. Annak a folyónak lényegét próbálja megfogalmazni, amely elpáncsolta őket Mártélyról.)

Tandí Lajos

MHSZ-tábor nyílt

Hat szocialista ország 300 fiataljának részvételével kedden megnyílt a néphadsereg egyik dunántúli alakulatának kiképzőbázisán a Magyar Honvédelmi Szövetség nemzetközi „Barátság” tábora. A negyedszer megrendezett nemzetközi „Barátság” tábort Kiss Lajos vezérőrnagy, az MHSZ főtitkára nyitotta meg. A tíznapos táborozáson a szovjet, bolgár, lengyel, csehszlovák, NDK-beli és magyar fiatalok lövészeten és honvédelmi akadályversenyeken, valamint sportversenyeken mérik össze ügyességüket.

SZEGEDI ÜNNEPI HETEK

A XXI. Szegedi Nyári Tárlat a Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály utcai Képtárában.

Tóth Valéria szobrászművész kiállítása a Móra Ferenc Múzeum kupolájában.

Fotóklubok 16. szegedi szalonja a Bartók Béla Művelődési Központban.

Bahget Iskander fotókiállítása a Bartók Béla Művelődési Központban.

Farkas Pál szobrai a Bartók Béla Művelődési Központ udvarán.

Papp György grafikusművész kiállítása a Szentmihályteleki Mórca Zsigmond Művelődési Házban.

Régi magyar könyv — a Somogyi-könyvtár ritkaságainak bemutatása.

Lele József néprajzi gyűjteménye Tápén (Vártó u. 4.).

A Móra Ferenc Múzeum állandó kiállítása.

A cigányrendőr

Feszült testtartásban hallgatja Kálónak, a bandavezérnek acsarkodását. Még hogy ő felejtette el, hogy a vérükből való? Fölkapaszkodott, s elhomályosult a látása? Hiszen jót akar nekik! Miért nem értik?

Bánó, a cigányrendőr, tiszteletes, becsületes, tudatos ember. A kocsmai jelenetben nem bír az indulatával, elkéserevésével: hiábavalóan küszködik, hogy egyenesbe fordítsa, beilleszkedésre bírja az önpusztító kompániát? Tehetetlen haragjában a kocsmapulhoz vágja a „cigány poharakat”. Az ital, a piszok, a tetű nem cigánytörvény, tanulják már meg!

Kertész Péter Bánó egyenruhájában paprikavörösen fordult sarkon: „Ez így nevetséges, lehetetlen dolog!” — kiált le Vámos Lászlónak, aki a nézőtérrel irányította a próbát. Tudniillik, fékevesztett dühében odavágta ugyan a poharakat, amelyek azonban, lévén műanyagból, kedélyesen göcögve gurultak szerte, megemmisítve, hatástalanítva a rendőr kirobanó, törő-zúzó indulatát.

De hát ezért a próba, hogy kiderüljön, föltétlenül féltelenen csörömpölő, törékeny üveg kell ide! Meg is volt.

— Kedvelem a kocsmai jelenetet. Egyértelműen kiderül belőle, Bánó előbbre tart a többieknél, tudja már, hogy nem lehet társadalom, tör-

Bánó: Kertész Péter

vényen kívül élni, középkori módon, a huszadik században. Azért tartom sokra a Piros karavánt is, mert mélyben lényeges társadalompolitikai problémák feszülnek.

— Budapesten is ezt a szerepet játszotta, sok szabadteri színházi tapasztalata van, hiszen évekig Gyulán, mostanában pedig Egerben szerepel nyaranta, a Békés András rendezte Straussműben. A cigánybáróban ismerkedhetett a dómszinpaddal.

— Azt mondja, könnyen vagyok? A cigánybáróban kis szerepem volt, nem alkalmas a színpad kitapasztalására. Nem is hiszem, hogy meg lehet tanulni ezt a teret. Most azért vagyok gondban, mert feszélyez, hogy nem tanácsos a mikrofonoknak hátat fordítani. Milyen szóparbjaz az, amelyben a küzdő felek folyton kifelé beszélnek? Nagyon nehéz az intim jelenetekben is a kelendő hatást megteremtteni.

— Gyulán inkább vigjátékokban játszott. Az idén Egerben Száraz György Semmelweis-dramájában, a Gyilkosokban. Rokitansky professzort, a kórbonctan-jelölt, aki megelőzte korát Semmelweis támogatói közé tartozott. Általában, a színpadon is sok prózában műben vállal szerepet, tévében, filmben, rádióban. Több mint tíz éve az Operettszínház tagja. Főként musicalszerepei emlékeztetnek, a West Side Story, Bernardója, a Kabaré Cliff-je, a My fair Lady Higgins professzora.

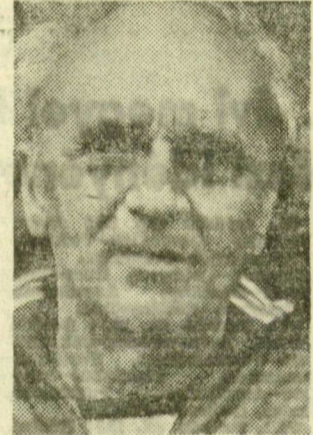
— Bocsnát a közbeszólásért, a nagy eszettel megint kitaláltam, arra kíváncsi, mi van inkább a szívem csücskében? A főiskola után a szolnoki színházhoz szerződtem, három évig annyi operettben voltam ott táncoskomikus, hogy meg sem lehet számolni. Igaz, Rómeót is megkaptam. Kétségtelen, néha úgy érzem, elég volt az operettből, a musicalt viszont szeretem. És prózai darabokban is szívesen vállalom feladatokat. Vagyis: döntetlen. Az elmúlt szezonban mutattuk be a Violetta című nagyoperettet, intrikus játszom benne, tulajdonképpen prózai szerep. Az ősz Hajdúfy Miklóssal forgatok, a Vádindítvány magyar tisztokról szól, a második háború idején. Tényleg, mintha a zenés feladatok fogynának...

Kettesben Szent Péterrel

Szent Péterrel este nyolc óra tájban találkoztam, a Dóm téren. Kedves volt és udvarias, mi több, intellektuális benyomást keltő, elmélyülésre hajlamos. Nevéhez, s funkciójához méltóan. A köztudat szerint ugyan ő ama bizonyos kulcsos szent, ki a mennyországba bocsátja be a delikveneket; ám ki tudja miért (talán eddig végzett kiemelkedő munkássága elismeréseként), Szakcsi Lakatos Béla és Csmer Géza Piros karavánjában előléptették: immáron magát a cigányok jóistenét tisztelhetjük, tisztelhetjük benne.

Szent Péteren látszik: tisztában van karavánbeli önmagával. Megszemélyesítőjének, Suka Sándornak szavai szerint:

— Amikor először szemlélttem meg alaposabban szerepemet, megláttam: roppant érdekes figura. A darab egyetlen nem cigány, tehát „magyar” szereplője. Egy lecsúszott, vidékre telepített, egykori pesti entellektüel, valaha megbecsült, értékes férfiú. Jó néhány hozzá hasonló csetlett-bottlott az ötvenes évek Magyarországn. Ez a Szent Péter jó jogász lehetett „azelőtt”. Szívesen át is állt volna a másik oldalra, amikor a történelmi kocka fordult, de valahogyan senki sem hitte el neki, hogy tényleg így is gondolja. Hiszen volt idő itt a Duna-Tisza táján, rem is olyan régen, amikor egy jól fölépített önkritikának jobban hittek bármi másnál. Sokkal jobban, mint a tényekkel bizonyított, komoly munkának. Ez az alap helyzet volt a kiindulópontom a szerep kidolgozásakor. Igyekszem morális alapállásból megformálni ezt az alakot. Mondjuk, hogy „jéghegy-módra”: elég, ha csak a csúcsa látszik ki a vízből. Érzékeltetni kell egy emberi sorsot. Állandóan arra gondolni, mi mindenben is mehetett keresztül ez az ember, hogy ide jutott. Iszákossága, szánandó kripli-mivolta, egész lezúllott, megkeseredett lény környezetének következménye. A környezet, amelyről tudjuk, hogy sajna, a leg-

Suka Sándor, azaz Szent Péter, a cigányok jóistene

tékonyabb nevelő. Am a cigányok között is fel tudja fedezni az emberi értékeket: próbálja őket segíteni, okítani, tanácsokat ad nekik: így lesz a jóistenük. A kitalált sorsközössége...

— Idén harmadszor játszik a Szegedi Szabadteri Játékokon. Előzőleg két egymást követő évben francia király volt a János vitézben. Úgy vehető észre, bizonyos közös elemeket fedezhetünk fel régi és mostani szerepének megformálásában. Mi erről a véleménye?

— Tudatosan nem törekedtem ilyesmire. A francia király tipikus buffó-szerep. Am elképzelhetőnek tartom, hogy bizonyos elemek, a karakter ilyen vagy olyan színei, „átlopakodtak” Szent Péterbe. Úgy vélem, ez alkati kérdés. Amennyiben a színpad lehetőségei teret engednek efféle egybeesésekhez, akkor például a hangsúlyokban, a mozgáskultúrában, általában a szerepépítésben lehetnek párhuzamok. Ismétlem, a színészi személyiség következménye lehet mindez. A Nemzeti Színházban eltöltött idő alapján is világos előttem: a karakterizáló készség eszköztáram egyik legerősebb darabja. Az, hogy dráma és humoros vénám elég jól képes támogatni, kiegészíteni egymást, azt hiszem.

Szent Péter befejezi monológját, indul az öltöző felé.

Domonkos László

S. E.